

PATVIRTINTA
Vilniaus lietuvių namų direktoriaus
2022 m. rugsėjo 15 d. įsakymo Nr. V1-74 (1.3)
(Vilniaus lietuvių namų direktoriaus
2026 m. kovo 17 d. įsakymo Nr. V1-52 (1.3)
redakcija)

VILNIAUS LIETUVIŲ NAMŲ MOKINIŲ SAVĖS ŽALOJIMO AR SAVIŽUDYBĖS RIZIKOS ATVEJU PAGALBOS TEIKIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus lietuvių namų (toliau – Lietuvių namai) mokinių savęs žalojimo ar savižudybės rizikos atveju pagalbos teikimo tvarkos aprašas (toliau – tvarkos aprašas) parengtas, vadovaujantis metodine medžiaga „Savižudybių prevencija mokykloje“, parengta Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro (Jaunimo psichologinės paramos centras, Vilnius, 2012), Rekomendacijomis dėl krizių valdymo mokyklose, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. V-229, Mokyklos vaiko gerovės komisijos funkcijų, sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2024 m. liepos 19 d. Nr. V-818 (aktuali redakcija).

2. Tvarkos aprašu siekiama padėti Lietuvių namų darbuotojams veiksmingai reaguoti į mokinių savęs žalojimo ar savižudybės rizikos atvejus bei iškilusią grėsmę, siekiant užtikrinti gimnazijos bendruomenės narių psichologinį saugumą.

3. Tvarkos aprašas nustato galimas taikyti pagalbos priemonės mokinių savęs žalojimo ar savižudybės rizikos atveju Lietuvių namuose.

4. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

Bandyamas nusižudyti (savižudybės mėginimas) – tai bet koks laisva valia, tikslingai atliktas asmens veiksmas, kuriuo buvo siekta nutraukti savo gyvybę, bet jis nesibaigė mirtimi. Nuo savęs žalojimo jis skiriasi pirminiu tikslu. Bendriausias skirtumas yra tas, kad bandantis nusižudyti nori užbaigti bet kokius jausmus, o save žalojantis stengiasi pasijusti geriau.

Intervencija – pakankamai skubi pagalba suicidinių ketinimų turinčiam mokiniui. Svarbus yra ne tik specialistų (gydytojų, psichologų psichiatrų), bet ir šalia esančių darbuotojų vaidmuo. Intervencija būtina, kai pastebimi ryškūs mokinio elgesio pokyčiai, atitinkami jausmai ir jei įtariamas savižudybės pavojus.

Krizių valdymo komanda (toliau – KVK) – tai grupė, kurią sudaro gimnazijos direktorius, Socializacijos skyriaus vedėjas, socialinis pedagogas, psichologas ir vaikų slaugytojas.

Prevencija – tam tikrų priemonių taikymas, siekiant sumažinti savižudybės riziką tarp padidintos rizikos mokinių. Prevencijos tikslas yra ankstyvoji intervencija, kuria siekiama kuo anksčiau nustatyti ir sustabdyti neigiamą reiškinį, sumažinti pasekmes bei keisti rizikingą elgesį.

Savęs žalojimas – sąmoningai atliekami veiksmai, nukreipti prieš save, siekiant sukelti skausmą, bet nesiekiant mirties.

Savižudybė (suicidas) – sąmoningas savo gyvenimo nutraukimas, mirtis, išstinkanti tyčia save sužalojus.

Savižudybės rizika – tai mintys apie savižudybę, savižudybės ketinimai, planavimas ir kiti veiksniai, apimantys savižudybės tikimybės didėjimą.

II SKYRIUS POVEIKIO PRIEMONĖS, PASTEBĖJUS MOKINIO SAVĖS ŽALOJANTĮ ELGESĮ IR ŠIO ELGESIO PLITIMO PREVENCIJA

5. Savęs žalojimas yra tada, kai kažkas tyčia žalojasi ar kenkia sau, nesiekdamas mirties (pavyzdžiui, drasko, pjausto ar degina odą, rauna plaukus ar blakstienas, daužo save koku nors daiktu, įkvepia ir įtraukia į plaučius nuodingų medžiagų, išgeria per didelę vaistų dozę, nuryja kokį nors daiktą ir kt.).

6. Pastebėjus ar gavus informaciją apie mokinio savęs žalojimo atvejį ar įtarus apie ketinimą tai daryti, vadovaujamas pateikta veiksmų seka (1 priedas).

7. Siekiant stabdyti save žalojančio elgesio plitimą Lietuvių namuose turi būti:

7.1. mokiniui draudžiama atvirai nedemonstruoti žaizdų, sužeidimų, randų;

7.2. mokiniui draudžiama turėti priemones / įrankius, kuriais gali padaryti sau žalą;

7.3. save žalojantys mokiniai turėtų vilkėti drabužius ilgomis rankovėmis;

7.4. klasių vadovai skiria savižudybių prevencijai nemažiau 2 klasių valandėlės kiekvieno semestro pradžioje ir papildomai pagal poreikį.

III SKYRIUS POVEIKIO PRIEMONĖS, ESANT MOKINIO SAVIŽUDYBĖS RIZIKAI AR ĮVYKUS SAVIŽUDYBEI

8. Lietuvių namų darbuotojas, įtaręs ar gavęs informaciją apie mokinio savižudybės riziką (mintis apie savižudišką elgesį, ketinimus, planą ar nesėkmingą bandymą jį įvykdyti (kai bandymas buvo anksčiau ir šiuo metu nereikalinga skubi medicininė pagalba), privalo naudotis veiksmų seka (1 priedas).

9. Esant didelei savižudybės rizikai ar įvykus mėginimui nusižudyti, atliekami veiksmai (1 priedas). Susidarius tokiai situacijai negalima mokinio palikti vieno.

10. Įvykus savižudybei, vadovaujamas Krizių valdymo Lietuvių namuose tvarkos aprašu.

IV SKYRIUS GIMNAZIJOS KONFIDENCIALUMO POLITIKA

11. Lietuvių namų darbuotojas, sužinojęs, pastebėjęs ar gavęs informaciją apie mokinio savęs žalojimo ar savižudiško elgesio atvejį ar įtarus apie ketinimą tai daryti, negali šios informacijos

nuslėpti (net mokiniui apie tai prašant), jis privalo informuoti Lietuvos namų administraciją ir / ar pagalbos mokiniui specialistą.

12. Laikantis Lietuvos namų konfidencialumo politikos, mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) informuojami apie mokinio savęs žalojimo ar savižudiško elgesio atvejus ir riziką bei kviečiami dalyvauti KVK susirinkime.

13. Mokinys informuojamas, kad tėvams (globėjams, rūpintojams) bus pranešta apie savęs žalojimo, savižudybės rizikos situaciją (mokiniui tiksliai įvardijant, tėvams (globėjams, rūpintojams) pateikiamas informacijos turinys).

14. Tėvų (globėjų, rūpintojų) pirminis informavimas apie mokinio save žalojančią ar savižudišką elgesį turėtų vykti tėvams (globėjams, rūpintojams) kaip įmanoma greičiau atvykus į Lietuvos namus (KVK susirinkimo metu), o ne nuotoliniu būdu (telefonu ar naudojant kitas informacinės komunikacijos priemones). Išimtis daroma tais atvejais, kai mokinio susižalojimas kelia riziką jo gyvybei ir reikalauja skubios medicininės intervencijos / pagalbos, pvz., reikia susiūti žaizdą, mokinys praradęs sąmonę, perdozavęs medikamentų, savo psichine būseną kelia grėsmę savo ar kitų asmenų saugumui ir gyvybei – tėvai (globėjai, rūpintojai) informuojami nedelsiant telefonu ar naudojant kitas informacinės komunikacijos priemones.

15. Tais atvejais, kai atskleidžiama, jog savęs žalojimas ar savižudybės rizika yra namuose patiriamos (emocinės, fizinės, seksualinės) prievartos simptomai, KVK be išankstinio tėvų (globėjų, rūpintojų) informavimo gali priimti sprendimą tiesiogiai kreiptis į atitinkamą instituciją (Vaikų teisių apsaugos tarnybą, kitas atitinkamas teisėsaugos institucijas, specialistus ar pan.).

16. Esant mokinio savęs žalojimo, savižudiško elgesio atvejui ar rizikai, Lietuvos namų direktoriaus sprendimu KVK informuoja klasės pedagogus ir atitinkamus darbuotojus, kurių informavimas yra svarbus, norint užtikrinti vaiko saugumą. Visi informuoti darbuotojai laikosi konfidencialumo politikos (t. y. dalijasi visa su mokinio savęs žalojimo ar savižudybės rizika susijusia informacija, jos neskleisdami kitiems asmenims). Mokiniais ir tėvams (globėjams, rūpintojams) yra pranešama, kokie darbuotojai ir koku tikslu bus informuoti.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17. Šis tvarkos aprašas tvirtinamas direktoriaus įsakymu ir skelbiamas interneto svetainėje.

18. Šis tvarkos aprašas gali būti keičiamas ir papildomas keičiantis įstatymams, ir kt. teisės aktams, reorganizuojantiems savižudybių prevenciją mokyklose. Papildytos ir pakeistos tvarkos aprašas tvirtinamos direktoriaus įsakymu.

19. Su tvarkos aprašu pedagogai ir kiti darbuotojai supažindinami pasirašytinai arba elektroninėmis priemonėmis.

20. Mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) supažindinami per el. dienyną TAMO.

Vilniaus lietuvių namų mokinių savęs žalojimo ar savižudybės rizikos atveju pagalbos teikimo tvarkos aprašas
1 priedas

VEIKSMŲ SEKA, PASTEBĖJUS AR GAVUS INFORMACIJĄ APIE MOKINIO SAVĖS ŽALOJIMO ATVEJĮ, SAVIŽUDYBĖS RIZIKĄ AR ĮTARUS APIE KETINIMĄ TAI DARYTI

1. Lietuvių namų darbuotojas, sužinojęs, pastebėjęs ar gavęs informaciją apie mokinio savęs žalojimo atvejį ar įtarus apie ketinimą tai daryti, privalo:

1.1. sustabdyti mokinį ketinantį atlikti žalojantį veiksma, jei toks veiksmas atliekamas;

1.2. informuoti vieną iš šių darbuotojų: psichologą, socialinį pedagogą, Socializacijos skyriaus vedėją. Esant savęs žalojimo atvejui, kuomet būtina skubi medicininė pagalba, pvz.: reikia susiūti žaizdą, mokinys praradęs sąmonę, perdozavęs medikamentų, savo psichine būseną kelia grėsmę savo ar kitų asmenų saugumui ir gyvybei, nedelsiant kviesti greitąją pagalbą;

1.3. užpildyti mokinio savęs žalojimo ar savižudybės rizikos atvejo aprašymo formą (2 priedas).

2. Gavus pranešimą apie savęs žalojimo ar savižudybės rizikos atvejį yra kviečiama KVK, į kurią pakviečiamas klasės auklėtojas / auklėtojas bendrabutyje, mokinys ir mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai).

3. KVK aptaria pagalbos mokiniui teikimą, KVK narių, klasės auklėtojo bendrabutyje, klasės vadovo, tėvų ir mokinio įsipareigojimus pasirašydami Pagalbos mokiniui sutartį.

4. Tėvams (globėjams, rūpintojams) yra siūloma kreiptis šeimos psichoterapijos/konsultacijų (nurodomos galimos vietos kur teikiamos tokios konsultacijos nemokamai ir mokamai) ir per apibrėžtą laiką informuoti sutartyje nurodytą gimnazijos darbuotoją apie šių konsultacijų rezultatus.

5. Jei tėvai (globėjai, rūpintojai) nesikreipia pagalbos į specialistus, o Lietuvių namuose mokinio savęs žalojimas tęsiasi, Lietuvių namai inicijuoja kreipimąsi į Vaiko teisių apsaugos skyriaus specialistus.

6. Organizuojami sistemingi KVK susitikimai, kurių metu aptariama pagalbos teikimo eiga, Pagalbos mokiniui sutarties įsipareigojimų vykdymas, įvertinama pažanga ir numatomi tolimesni veiksmai.

7. Jei mokiniui išskviesta greitoji medicininė pagalba:

7.1. darbuotojas apie mokinio savęs žalojimo atvejį nedelsiant privalo pranešti gimnazijos administracijai, taip pat vaikų slaugytojui (jei jis tuo metu dirba);

7.2. Lietuvių namų administracija koordinuoja tolimesnius pagalbos veiksmus ir informuoja tuo metu dirbantį pagalbos mokiniui specialistą: psichologą, socialinį pedagogą;

7.3. mokinį į sveikatos priežiūros įstaigą lydi Lietuvių namų darbuotojas, jei negali lydėti tėvai.

Vilniaus lietuvių namų mokinių savęs žalojimo ar
savižudybės rizikos atveju pagalbos teikimo
tvarkos aprašas
2 priedas

MOKINIO SAVĖS ŽALOJIMO AR SAVIŽUDYBĖS RIZIKOS ATVEJO APRAŠYMAS

Data	
Mokinio vardas ir pavardė	
Klasė, kurioje mokosi	
Mokinio savęs žalojimo ar savižudybės rizikos atvejo aprašymas	
	Kas, kada ir kaip informuotas

(Pareigų pavadinimas)

(Parašas)

(Vardas ir pavardė)